

Mikä on ARBORETUM

Arboretum tarkoittaa elävää puuvartisten kasvien kokoelmaa. Nimi on johdettu latinan kielen sanasta arbor = puu. Arboretumeista käytetään usein nimitystä puulajipuisto, vaikka puiden lisäksi arboretumeissa kasvaa muitakin puuvartisia kasveja: pensaita, varpuja ja köynnöksiä. Kaikki arboretumit eivät myöskään ole puistoja. Arboretum voi yhtä hyvin muistuttaa huoliteltua puutarhaa kuin villin oloista metsää.

Arboretumien lajit ja kokoelmat: Arboretumien kasvit poikkeavat tavanomaisten viheralueiden ja kotipihojen kasveista. Puutarhamyymälät eivät juuri tarjoa arboretumeihin sopivaa materiaalia, ja taimet hankitaan erikoismyymälöistä, toisista arboretumeista, harrastajilta ja itse kasvattamalla. Tunnusomaista arboretumeille on suuri lajimäärä ja luonnonlajien sekä ei-jalostettujen kasvien arvostus.

Arboretumien kokoelmat vaihtelevat laajoista taksonomisista¹ kokoelmista suppeampiin, jopa vain yhden kasvisuvun käsittäviin kokoelmiin. *Rosariot* eli ruusutarhat on esimerkki yhden kasvisuvun käsittävästä arboretumista. Tavallisia ovat kasvimaantieteelliset kokoelmat, joissa esitellään luonnonlajistoa tietyllä maantieteellisellä alueella, esim. Euroopan lehtimetsävyöhykkeellä. Kokoelmia voidaan perustaa muillakin teemoilla.

Tarkoituksena esitellä kasveja ja toimia ulkoilu- ja virkistysalueena. Eräs arboretumien tarkoitus on herättää laajempaa kiinnostusta dendrologiaa² ja lajien kirjoa kohtaan. Tämän lisäksi arboretumeissa korostuu maisema ja ympäristö, ja arboretumit ovatkin suosittuja ulkoilu- ja virkistysalueita.

Arboretumeihin liittyy tutkimus, opetus ja valistus. Arboretumeilla on merkittävä rooli uusien kasvilajien kotiuttamisessa ja kasvien ilmastollisen kestävyuden tutkimisessa. Uusien lajien ohella testataan tuttuja lajien eri alkuperiä tarkoituksena löytää aiempaa kestävämpiä kantoja. Kasvit ovat lähtöisin esimerkiksi siemen- ja taimivaihdoista tai ulkomaille suuntautuneilta siemenkeruumatkoilta.

Arboretumit ovat eläviä näytemaita, havaintokohteita tai museoita, joissa meneillään on ikään kuin jatkuva näyttely. “Näyttelyesineet” ja “näyttelytila” muuttuvat alati vuodenaikojen vaihtuessa ja vuosien karttuessa. Toisin kuin hoidetuilla viheralueilla yleensä, kuolema ja sairaudetkin kuuluvat puulajipuistoon: tieto kasvin heikkouksista on tärkeää informaatiota siinä missä tieto vahvuuksista. Lisäksi arboretumit ovat eläviä geenipankkeja, jotka säilyttävät perintötekijöitä ja toimivat lisäslähteinä tulevaisuuden tutkimusta ja kasvinjalostusta varten. Metsä- ja puutarhataloudessa arboretumeilla onkin ollut suuri merkitys.

Julkisten arboretumien luonteeseen kuuluu tiedotus- opetus- ja valistustyö.

Kuvissa arboretumeja Etelä-Suomessa

¹ **Taksonomia:** Tieteenala, joka tutkii eliöiden luokittelua ja jakaa niitä ryhmiin sukulaisuuden perusteella.

² **Dendrologia:** Puulajitiede, joka ei rajoitu pelkkiin puihin, vaan tutkii kaikkia puuvartisia kasveja. Muodostuu kreikan sanoista dendron (puu) ja logos (tiede).

Tammiston arboretum, Karjalohja

Mustilan arboretum, Elimäki

Haapastensyrjän Rotupuisto, Läyliäinen

Huovilan puisto, Kärkölä

Lahden kaupungin Arboretum

Hatanpään arboretum, Tampere

Kaisaniemen kavittieteellinen puutarha, Helsinki

Viikin arboretum, Helsinki